

Ársfrágreiðing 2004

**Frágreiðing um virksemi stovnsins og gongdina á
postmarknaðinum í 2004**

Posteftirlitið

Tórshavn 31. mars 2005

Fororð

Virksemi hjá Posteftirlitinum í 2004 hevur fyrst og fremst verið innan liðugtger av kunngerðum á postøkinum, umframt koncessión til Postverk Føroya.

Mest týðandi avbjóðingin á postøkinum í 2005 verður, hvørt onnur vinnurekandi skulu fáa koncessión til brævflutning undir 100 g. ?

Á at kalla øllum øðrum økjum, hevur Postverk Føroya longu beinleiðis ella óbeinleiðis kapping, serliga viðvíkjandi útbering av bløðum og skundposti frá privatum vinnurekandi og innan pakkapost serliga frá Farmaleiðum hjá Strandfaraskipum Landsins.

Posteftirlitið er til reiðar við nærri leiðbeining og kunning um postmarknaðin til landsstýrismannin, um og tá tørvur er á tí.

Jógvan Thomsen
stjóri

Lógargrundarlag

Postvirksemi í Føroyum er skipað í Ll. nr. 135 frá 18. okt. 2001 um postvirksemi (*nevnd: postvirksemislógin*), og við kunngerðum gjørdar við heimild í lógini.

Posteftirlitið virkar sambært reglugerð frá 24. apríl 2002.

Posteftirlitið og virksemi í 2004

Posteftirlitið (www.posteftirlit.gov.fo) er almennur stovnur, ið umsitingarliga er skipaður saman við Fjarskiftiseftirlitinum (www.fse.fo), ið eisini fevnir um Tryggingareftirlitið (www.tryggingareftirlit.gov.fo) og skrivstovuna hjá Kappingarráðnum (www.kapping.fo). Posteftirlitið hevur ikki nøkur starvsfólk í starvi, men verða uppgávarnar hjá Posteftirlitinum eftir tørvi og fyrimuni røktar av starvsfólki hjá hinum stovnunum og verður hetta millumbókað sambært uppgerð.

Hetta gevur Posteftirlitinum eitt hægri førleikastøði, tí at fleiri starvsfólk við ymiskum royndum og førleikum kunnu luttaka í fyrisingini av posteftirlitsøkinum.

Posteftirlitið hevur haft ymiskt virksemi í 2004. Mest týðandi hevur verið saman við Postverkinum og Vinnumálaráðnum at tilevna fylgjandi uppskot:

- Koncessión til Postverk Føroya, ið landsstýrismaðurin setti í gildið í 7. mai 2004.
- Kunngerð um óavgreiddan post, ið landsstýrismaðurin setti í gildið 17. juni 2004.
- Kunngerð um einkarrætt og skyldur landsins til postflutning, ið landsstýrismaðurin setti í gildið 19. august 2004.

Eisini hava Posteftirlitið og Postverk Føroya gjørt semju um tilmæli til landsstýrismannin um:

- Uppskot til kunngerð um postrivur og postkassar, og
- Uppskot til roknskaparreglur fyri Postverk Føroya.

Harumframt hevur Posteftirlitið, sambært § 12 í koncessión til Postverk Føroya frá 7. juni 2004, ásett hámarksprisir fyri ávísar posttænastur.

Eisini hevur Posteftirlitið gjørt viðmerkingar og viðgjørt ætlanirnar um at leggja Postverk Føroya í partafelag

Postvinnurekandi

Sambært postvirksemislógini § 24 hevði Postverk Føroya lógartryggjaðan einkarrætt til brævflutning fram til 1. januar 2004.

Hóast hetta, eru fleiri kappingarneytar, ið reka virksemini, sum er fevnt av postvirksemislógini, av tí at talan er um virksemini, ið ikki er fevnt av einkarrætti landsins sambært postvirksemislógini § 3 og kunngerð nr. 51. frá 19. august 2004 um einkarrætt og skyldur landsins til postflutning.

Harumframt hevur Postverk Føroya einkarstöðu innan útgávu av frímerkjum og at seta upp postkassar á alment atkomuligum stöðum.

Postverkið hevði í 2004 ein umsetning uppá uml. 126. mio.kr. Posteftirlitið hevur ikki yvirlit yvir umsetningin hjá øðrum postvinnurekandi.

Sambært § 10 í koncessión til Postverkið skulu árliga gerast góðskumátningar av, hvussu góðskumiðini fyri postflutning verða hildin. Hesar eru ikki tøkari í lötuni og verða nærri viðmerktar tá hesar eru tøkari seinni í ár.

Skráseting av postvinnurekandi:

Sambært § 20, stk. 1. í postvirksemislógini skulu postvinnurekandi skráseta sítt virksemini. Posteftirlitið hevur á heimasíðu stovnsins lagt leiðbeining og skrásetingarskjal til Postvinnurekandi. Enn hevur ongin skrásett seg.

Fíggjarkarmur

Posteftirlitið er inntøkufíggjaður stovnur og verður goldin av Postverki Føroya, ið sambært § 19 í koncessión frá 7. juni 2004 skal bera kostnaðin av Posteftirlitinum. Verða koncessiónir givnar til onnur enn Postverk Føroya ella øki verða frælskjörd, koma hesi vinnurekandi væntandi at gjalda sín lutfalsliga part av kostnaðinum av rakstrinum av Posteftirlitinum.

Útreiðslurnar hjá Posteftirlitinum 2004 vóru umleið 130.000.kr. Játtanin var 280.000.kr. Játtanin fyri 2005 er 190.000.kr.

Frælsgering av føroyska postmarknaðinum

Sambært postvirksemislógini § 24, kann landsstýrismaðurin eftir at 1. januar 2004 er farin framvið, frælsgera marknaðin sambært postvirksemislógini § 8 ella geva øðrum koncession sambært postvirksemislógini § 7.

Lógarálitið leggur í síni endamálsorðing upp til, at fortreytir verða skaptar fyri frælsari kapping.

Við núverandi útbyggingum á samferðsluøkinum, vilja á sumri 2006 eini 85% av íbúgvum Føroya, búgva innanfyri eina radius uppá 1 tíma í bili. Hetta er ein týðandi faktorur í sambandi við útlit fyri kapping í Føroyum.

Posteftirlitið metir, at kappingin, ið longu er innan pakkaflutning, útbering av bløðum, lýsingum v.m. fer at halda á og økjast.

Spurningurin er so, um nakar vil taka upp kapping á vanligum brævaposti undir 100 g., um hetta verður loyvt. Í heyst hevur Posteftirlitið fingið fyrsta fyrispurningin, um at fáa tillutað koncessión til postflutning av brøvum undir 100 g.

Her má politisk støða takast til, hvussu her verður tryggjað, at feløg ikki koma sum bara cream-skimma marknaðin, t.v.s. bert hava virksemi í teimum mest handilsligt lønandi økjum og taka grundarlagið undan flutningskylduni hjá Postverkinum.

Posteftirlitið beindi fyrispurningin víðari til Vinnumálaráðið og bað um eina prinsipiella støðutakan, um landsstýrismaðurin hevur ætlan um nú ella innan ávísa tíð ella als ikki at veita øðrum koncessión, áðrenn Posteftirlitið arbeiðir víðari við møguligum umsøkjarum.

Tá tann spurningurin er greiddur, ber til at taka støðu til møguligar neyðugar reglur fyri at tryggja atlit til flutningsskyldu, útjaðaran, kapping v.m, har postvirksemislógin hevur fleiri ásetingar, ið kunnu brúkast til at áseta reglur um m.a. samstarv millum postvinnurekandi, javningargjald og flutningsskyldu undir nærri treytum.

Her skal viðmerkjast, at talan er um reglur, ið kunnu taka tíð at fyrireika og tí metir Posteftirlitið, at ein støðutakan fyrst eigur at verða tikin til spurningin um einkarstøðan hjá Postverkinum skal brótast ? og um ja, nær ?

Harumframt ber eisini til at bíða, til ein greiðari menning er at síggja í øðrum londum og innan ES/EBS, har tað enn ikki er krav til limalondini at loyva kapping á brævaflutning undir 50 g., flokkurin har tey flestu brøvini eru.

Av norðurlöndum, er Svøríki mest viðgongd innan frælsgering av postøkinum, har tað er fræls kapping á økinum, og har gamla postfelagið hevur veitingarskyldu. Kappingin er tó sera veik í Svøríki og er marknaðarparturin hjá gamla einkarfelagnum innan brævaflutning framvegis sera týðandi, hóast 10 ár við kapping.

Í Noregi verður eisini í lötuni viðgjørt tilmæli um at fara undir at frælsgera postøkið heilt, og har so eitt felag vil fáa endurgjald fyri illa lönandi útbering.

Í Bretlandi er eisini ein líknandi tilgongd. Finnland og Ísland hava reglur um javningargjald, men er sum skilst ikki nøkur kapping av týðningi har.

Kunngerðir

Uppskot til kunngerðina um postrivur og postkassar er latið landsstýrismanninum og vil Posteftirlitið tilmæla, at hesar verða settar í gildi, tó við einum hóskaði skotbráið hjá borgarum og fyrirkum at fáa viðurskiftini í rættlag. Verður skiftistíðin lagalig, men samstundis lagdur dentur á kunning til brúkararnar, kann væntast at kærumálini verða færri.

Kunngerðin um postrivur og postkassar er eisini sera avgerandi fyri núverandi postvinnurekandi, og fyri menning av postvirksemi í Føroyum. Óskipaðu viðurskiftini í meiri enn eina øld viðføra eina dýrari útbering og vilja greiðari avleveringsviðurskifti óivað geva eina munandi sparing í útberingini bæði hjá Postverkinum og øðrum postvinnurekandi.

Viðvíkjandi ger av kunngerð um endurgjaldsskyldu, metir Posteftirlitið, at landsstýrismaðurin eigur at bíða við hesari, tí Postverkið hevur ætlanir um at seta endurgjaldsreglur í vanligu viðskiftatreytirnar, umframt at vanligi endurgjaldsrætturin annars er galdandi.

Altjóða samstarv

Altjóða virksemi á postøkinum verður skipað av UPU (Union Postale Universelle). Broytingar innan UPU og sáttmálunum, ið skipað heimspostvirksemi taka vanliga fleiri ár. Í evropeiskum høpi er postsamstarv í samstarvsfelagsskapinum CEPT (Conference Européenne des Administration des postes et des télécommunications) innan CERP.

Føroyum stendur ikki í boði at verða limur í UPU ella CEPT, av tí at talan er um ein felagsskap grundaður á sáttmálar millum fullveldisríkir, men kann Føroyar luttaka saman við Danmørk.

Annars hevur Posteftirlitið samstarv við norðurlandsku posteftirlitini.